

Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
MACIEJ SZPUNAR
prednesené 27. októbra 2020¹

Vec C-453/19 P

**Deutsche Lufthansa AG
proti**

Európskej komisii

„Odvolanie – Štátna pomoc – Individuálna pomoc – Rozhodnutie, ktorým sa opatrenia v prospech letiska Frankfurt-Hahn kvalifikujú ako štátna pomoc zlučiteľná s vnútorným trhom a konštatuje sa neexistencia štátnej pomoci v prospech leteckých spoločností využívajúcich toto letisko – Nepripustnosť žaloby o neplatnosť – Osobná dotknutosť – Účinná súdna ochrana“

I. Úvod

1. Prípustnosť žalôb o neplatnosť rozhodnutia Európskej komisie v oblasti štátnej pomoci, podaných konkurentom príjemcu dotknutého opatrenia, je predmetom veľkého množstva súdnych sporov. Toto odvolanie je toho dostatočným dôkazom.
2. Odvolateľka, spoločnosť Deutsche Lufthansa AG, navrhuje, aby Súdny dvor zrušil rozsudok Všeobecného súdu Európskej únie z 12. apríla 2019, Deutsche Lufthansa/Komisia (T-492/15, ďalej len „napadnutý rozsudok“, EU:T:2019:252), ktorým Všeobecný súd rozhodol o neprípustnosti jej žaloby o neplatnosť rozhodnutia Komisie (EÚ) 2016/789 z 1. októbra 2014 o štátnej pomoci SA.21121 (C 29/2008) (ex NN 54/07), ktorú poskytlo Nemecko v súvislosti s financovaním letiska Frankfurt-Hahn a finančnými vzťahmi medzi letiskom a spoločnosťou Ryanair (Ú. v. EÚ L 134, 2016, s. 46) (ďalej len „sporné rozhodnutie“).
3. V súlade s požiadavkou Súdneho dvora sa tieto návrhy obmedzia na analýzu štvrtej až šiestej časti prvého odvolacieho dôvodu, ktoré sa týkajú posúdenia osobnej dotknutosti žalobkyne v zmysle článku 263 štvrtého odseku ZFEÚ.

II. Okolnosti predchádzajúce sporu a sporné rozhodnutie

4. Okolnosti predchádzajúce sporu boli podrobne vysvetlené v napadnutom rozsudku, na ktorý sa v tejto súvislosti odkazuje². Skutočnosti, ktoré sú podstatné a potrebné na pochopenie týchto návrhov možno zhrnúť nasledovne.
5. Žalobkyňa je letecká spoločnosť so sídlom v Nemecku, ktorej hlavnou činnosťou je preprava cestujúcich.

¹ Jazyk prednesu: francúzština.

² Body 1 až 33 napadnutého rozsudku.

6. Letisko Frankfurt-Hahn (Nemecko) sa nachádza na území spolkovej krajiny Porýnie-Falcko (ďalej len „spolková krajina“) vo vzdialenosti približne 115 km od letiska Frankfurt nad Mohanom (Nemecko), ktoré je hlavným domovským letiskom žalobkyne. Prvé uvedené letisko je od 1. apríla 1995 vo vlastníctve spoločnosti Holding Unternehmen Hahn GmbH & Co. KG, verejno-súkromného partnerstva s majetkovou účasťou spolkovej krajiny, a prevádzkuje ho spoločnosť Flughafen Hahn GmbH & Co. KG Lautzenhausen. Väčšinovým vlastníkom spoločnosti Flughafen Hahn je od 1. januára 1998 Flughafen Frankfurt/Main GmbH (ďalej len „Fraport“), ktorá je spoločnosťou prevádzkujúcou a spravujúcou letisko vo Frankfurte nad Mohanom.

7. V priebehu roku 1999 uzavrela Flughafen-Hahn so spoločnosťou Ryanair Ltd (teraz Ryanair DAC, ďalej len „Ryanair“) dohodu na obdobie piatich rokov, týkajúcu sa sumy letiskových poplatkov, ktoré mala hrať Ryanair. Táto dohoda nadobudla platnosť 1. apríla 1999 (ďalej len „dohoda so spoločnosťou Ryanair z roku 1999“).

8. V ten istý rok uzavreli spolková krajina a Fraport dohodu o prevode ziskov a strát, na základe ktorej sa Fraport zaviazala uhradiť straty spoločnosti Flughafen Hahn a získala za to výlučné právo na zisk vytvorený touto spoločnosťou. Dohoda o prevode ziskov a strát nadobudla platnosť 1. januára 2001.

9. Následne sa Holding Unternehmen Hahn & Co. a Flughafen Hahn zlúčili a vytvorili spoločnosť Flughafen Hahn GmbH, (teraz Flughafen Frankfurt-Hahn GmbH, ďalej len „FFHG“), ktorej 26,93 % základného imania vlastnila spolková krajina a 73,07 % Fraport.

10. Dňa 11. júna 2001 vstúpila Fraport na burzu cenných papierov a 29,71 % jej akcií sa predalo súkromným akcionárom, pričom zvyšok akcií zostal vo vlastníctve verejných akcionárov.

11. Od decembra 2001 do januára 2002 uskutočnili Fraport a spolková krajina zvýšenie základného imania spoločnosti FFHG (ďalej len „zvýšenie základného imania v roku 2001“) v sume 27 miliónov eur, pričom Fraport prispela sumou 19,7 milióna eur a spolková krajina sumou 7,3 milióna eur. Cieľom tohto zvýšenia základného imania bolo financovanie najnaliehavejšej časti programu na vylepšenie letiskovej infraštruktúry.

12. Dňa 14. februára 2002 bola dohoda so spoločnosťou Ryanair z roku 1999 nahradená novou dohodou (ďalej len „dohoda so spoločnosťou Ryanair z roku 2002“).

13. V rovnakom roku sa Fraport, spolková krajina, FFHG a spolková krajina Hesensko (Nemecko) dohodli na tom, že v prípade, že bude potrebné zvýšenie základného imania, sa tretím akcionárom spoločnosti FFHG stane spolková krajina Hesensko.

14. Na tento účel bola v priebehu roku 2005 podpísaná dohoda akcionárov medzi spoločnosťou Fraport, spolkovou krajinou a spolkovou krajinou Hesensko, podľa ktorej malo dôjsť k zvýšeniu základného imania spoločnosti FFHG o 19,5 milióna eur. V rokoch 2004 až 2009 bolo do spoločnosti FFHG vložených 10,21 milióna eur zo strany spoločnosti Fraport, 540 000 miliónov eur zo strany spolkovej krajiny a 8,75 milióna eur zo strany spolkovej krajiny Hesensko. Okrem toho sa spolková krajina a spolková krajina Hesensko zaviazali každá samostatne vložiť ďalších 11,25 milióna eur ako kapitálovú rezervu.

15. Po tomto zvýšení základného imania (ďalej len „zvýšenie základného imania v roku 2004“), vlastnila Fraport 65 % podiel v spoločnosti FFHG, zatiaľ čo spolková krajina a spolková krajina Hesensko vlastnili každá 17,5 % podiel.

16. V dohode akcionárov sa okrem toho stanovilo, že každý ďalší dlh, ktorý vznikne spoločnosti FFHG, musí byť krytý spoločnosťou Fraport, spolkovou krajinou a spolkovou krajinou Hesensko v pomere zodpovedajúcom ich podielu na základnom imaní spoločnosti FFHG a že sa musí uzavrieť nová dohoda o prevode ziskov a strát, ktorá bude platná až do roku 2014 (siahajúca až do roku 2014) (ďalej len „dohoda o prevode ziskov a strát z roku 2004“). Táto zmluva bola uzatvorená 5. apríla 2004 a vstúpila do platnosti 2. júna 2004.

17. V období rokov 1997 až 2004 poskytla spolková krajina spoločnosti Flughafen Hahn a neskôr spoločnosti FFHG priame granty.

18. Spolková krajina okrem toho zaviedla kompenzačný mechanizmus v prospech spoločnosti FFHG za bezpečnostné kontroly, za ktoré spolková krajina vyberá poplatok za ochranu bezpečnosti na letisku od všetkých cestujúcich s odletom z letiska Frankfurt-Hahn. Spolková krajina zverila vykonávanie kontrol na letisku subdodávateľovi a previedla na neho všetky príjmy z poplatku za ochranu bezpečnosti.

19. Dňa 4. novembra 2005 bol uzavretý dodatok k dohode so spoločnosťou Ryanair z roku 2002.

20. V rokoch 2003 až 2006 dostala Komisia niekoľko sťažností týkajúcich sa údajnej štátnej pomoci, ktorú mali poskytnúť Fraport, spolková krajina a spolková krajina Hesensko spoločnostiam Ryanair a FFHG.

21. Dňa 17. júna 2008, po prerokovaní so Spolkovou republikou Nemecko, začala Komisia konanie vo veci formálneho zisťovania podľa článku 88 ods. 2 Zmluvy o ES (teraz článok 108 ods. 2 ZFEÚ) v súvislosti so štátnou pomocou, ktorá sa týka financovania letiska Frankfurt-Hahn a jeho vzťahov so spoločnosťou Ryanair.

22. Dňa 31. decembra 2008 predala Fraport spolkovej krajine celú svoju majetkovú účasť v spoločnosti FFHG, takže spolková krajina mala potom v spoločnosti FFHG väčšinovú účasť 82,5 %, pričom zvyšných 17,5 % aj naďalej vlastnila spolková krajina Hesensko, a bola vypovedaná dohoda o prevode ziskov a strát z roku 2004.

23. Dňa 13. júla 2011 začala Komisia druhé konanie vo veci formálneho zisťovania týkajúce sa opatrení financovania spoločnosti FFHG prijatých v rokoch 2009 až 2011. Súbežne sa teda viedli dve konania.

24. Dňa 1. októbra 2014 prijala Komisia sporné rozhodnutie. Týmto rozhodnutím Komisia rozhodla, že štátna pomoc, ktorú Nemecko poskytlo prostredníctvom zvýšenia základného imania spoločnosti FFHG vkladmi zo strany spoločnosti Fraport a spolkovej krajiny v čase od decembra 2001 do januára 2002, zvýšenia základného imania v roku 2004 a priamych grantov, ktoré následne poskytla spolková krajina a Flughafen Hahn v prospech spoločnosti FFHG v rokoch 1997 až 2004, je zlučiteľná s vnútorným trhom. Okrem toho rozhodla, že zvýšenie základného imania v roku 2004 zo strany spoločnosti Fraport a dohoda o prevode ziskov a strát z roku 2004 nepredstavujú pomoc v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ. Napokon rozhodla, že dohoda so spoločnosťou Ryanair z roku 1999, dohoda so spoločnosťou Ryanair z roku 2002 a dodatok k dohode so spoločnosťou Ryanair z roku 2002 uzatvorený 4. novembra 2005 nepredstavujú štátnu pomoc v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ.

III. Konanie na Všeobecnom súde a napadnutý rozsudok

25. Podaním doručeným do kancelárie Všeobecného súdu 26. augusta 2015 podala žalobkyňa návrh na zrušenie sporného rozhodnutia, na podporu ktorého uviedla sedem odvolacích dôvodov, z ktorých prvý je založený na procesnom pochybení; druhý a tretí na nesprávnych posúdeniach skutkových okolností; štvrtý na zjavných protirečeniach v spornom rozhodnutí, a piaty až siedmy na porušeníach článku 107 ZFEÚ.

26. Napadnutým rozsudkom Všeobecný súd zamietol žalobu ako neprípustnú v rozsahu, v akom sa týkala opatrení individuálnej pomoci v prospech letiska Frankfurt-Hahn a spoločnosti Ryanair, ktoré jediné sú relevantné na účely týchto návrhov.

IV. Návrhy účastníkov konania a konanie na Súdnom dvore

27. Návrhom doručeným do kancelárie Súdneho dvora 13. júna 2019 odvolateľka navrhuje, aby Súdny dvor:

- zrušil napadnutý rozsudok,
- konštatoval, že žaloba bola prípustná a dôvodná,
- vyhovel návrhom podaným na prvom stupni a zrušil sporné rozhodnutie,
- subsidiárne, vrátil vec Všeobecnému súdu na opätovné preskúmanie a
- zaviazal Komisiu na náhradu trov konania.

28. Komisia a spolková krajina navrhujú, aby Súdny dvor:

- zamietol odvolanie a
- zaviazal odvolateľku na náhradu trov konania.

29. Ryanair navrhuje, aby Súdny dvor:

- zamietol odvolanie,
- subsidiárne, vrátil vec Všeobecnému súdu na opätovné preskúmanie a
- zaviazal odvolateľku na náhradu trov konania.

30. Pojednávanie nebolo nariadené.

V. Analýza

31. Vo svojom prvom odvolacom dôvode odvolateľka tvrdí, že tým, že Všeobecný súd rozhodol o neprípustnosti žaloby v rozsahu, v ktorom smerovala proti časti sporného rozhodnutia týkajúcej sa opatrení individuálnej pomoci v prospech spoločností FFHG a Ryanair, tento súd porušil článok 263 štvrtý odsek ZFEÚ a článok 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“).

32. Konkrétnejšie, štvrtou a až šiestou časťou prvého odvolacieho dôvodu, uvádzanými subsidiárne, spochybňuje odvolateľka odôvodnenie Všeobecného súdu a záver, podľa ktorého dostatočne nepreukázala svoju osobnú dotknutosť v zmysle článku 263 štvrtého odseku ZFEÚ.

33. Hneď na úvod uvediem určité poznámky, pokiaľ ide o pravidlá týkajúce sa prípustnosti žalôb podaných konkurentmi proti rozhodnutiam Komisie v oblasti štátnej pomoci prijatým po skončení konania vo veci formálneho zisťovania podľa článku 108 ods. 2 ZFEÚ. Následne s ohľadom na tieto poznámky preskúmam tvrdenia, ktoré odvolateľka uvádza na podporu štvrtej až šiestej časti prvého odvolacieho dôvodu.

A. Pravidlá prípustnosti žalôb o neplatnosť podaných konkurentmi v oblasti štátnej pomoci

34. Od nadobudnutia účinnosti Lisabonskej zmluvy upravuje článok 263 štvrtý odsek ZFEÚ dva prípady, v ktorých sa fyzickej alebo právnickej osobe priznáva aktívna legitímácia na podanie žaloby proti aktu Únie, ktorý jej nie je určený: prípad, kedy sa jej tento akt týka priamo a osobne, a prípad, kedy ide o regulačný akt, ktorý nevyžaduje vykonávacie opatrenia, pokiaľ sa jej tento akt priamo týka.³

35. Hoci Súdny dvor nedávno rozhodol, že rozhodnutie Komisie týkajúce sa schémy pomoci sa vo vzťahu predovšetkým ku konkurentovi príjemcu, resp. príjemcom tejto schémy môže považovať za regulačný akt, ktorý nevyžaduje vykonávacie opatrenia,⁴ čím teda uľahčil podanie žaloby o neplatnosť proti tomuto druhu rozhodnutia, rovnaké odôvodnenie nemožno preniesť na rozhodnutia Komisie týkajúce sa individuálnych opatrení.⁵

36. Za týchto okolností, a platí to schematicky, zatiaľ čo tretie osoby môžu pod podmienkou preukázania svojej priamej dotknutosti podať žalobu proti rozhodnutiu Komisie týkajúcemu sa všeobecnej schémy, v prípade, že sa sporné rozhodnutie týka individuálneho opatrenia, musia preukázať ešte aj svoju osobnú dotknutosť.

37. Podľa ustálenej judikatúry môžu iné osoby ako tie, ktorým je rozhodnutie určené, tvrdiť, že sa ich rozhodnutie osobne týka v zmysle článku 263 štvrtého odseku ZFEÚ, iba vtedy, keď sa ich týka na základe ich určitých osobitných vlastností alebo na základe okolnosti, ktorá ich charakterizuje vo vzťahu k akejkoľvek inej osobe, a tým ich individualizuje obdobným spôsobom ako osobu, ktorej je rozhodnutie určené.⁶

38. V tejto súvislosti, a platí to v oblasti štátnej pomoci, v prípade, že žalobca napáda rozhodnutie Komisie nezačať konanie vo veci formálneho zisťovania podľa článku 108 ods. 2 ZFEÚ, aby tak zabezpečil ochranu procesných práv, ktoré mu vyplývajú z tohto ustanovenia, už iba samotné postavenie dotknutej strany v zmysle článku 108 ods. 2 ZFEÚ a článku 1 písm. h) nariadenia (ES) č. 659/1999⁷ postačuje na to, aby bol individualizovaný obdobným spôsobom ako osoba, ktorej je sporné rozhodnutie určené.⁸

39. Naopak však to tak nie je v prípade, že má žaloba za cieľ spochybniť dôvodnosť rozhodnutia Komisie v oblasti štátnej pomoci: len samotné postavenie dotknutej strany – a teda konkurenta – nepostačuje na stanovenie osobnej dotknutosti. Žalobca je tak povinný preukázať, že má osobitné postavenie v zmysle judikatúry pripomenutej v bode 37 vyššie, že predmetné rozhodnutie bolo prijaté po skončení fázy predbežného preskúmania podľa článku 108 ods. 3 ZFEÚ alebo po skončení konania vo veci formálneho zisťovania podľa článku 108 ods. 2 ZFEÚ.

3 K tejto problematike pozri BIERNAT, S.: Dostęp osób prywatnych do sądów unijnych po Traktacie z Lizbony (w świetle pierwszych orzeczeń). In: *Europejski Przegląd Sądowy*. 2014, č. 1, s. 12 a nasl.

4 Rozsudok zo 6. novembra 2018, Scuola Elementare Maria Montessori/Komisija, Komisia/Scuola Elementare Maria Montessori a Komisia/Ferracci (C-622/16 P až C-624/16 P, EU:C:2018:873).

5 Rozhodnutie týkajúce sa individuálnej pomoci sa na rozdiel od rozhodnutí týkajúcich sa schémy pomoci nemôže považovať za všeobecne platný akt, a teda za regulačný akt.

6 Rozsudky z 15. júla 1963, Plaumann/Komisija (25/62, EU:C:1963:17, s. 223); z 22. novembra 2007, Sniace/Komisija (C-260/05 P, EU:C:2007:700, bod 53), a z 9. júla 2009, 3F/Komisija (C-319/07 P, EU:C:2009:435, bod 29).

7 Nariadenie Rady z 22. marca 1999 ustanovujúce podrobné pravidlá na uplatňovanie článku 93 Zmluvy o ES (Ú. v. ES L 83, 1999, s. 1; Mim. vyd. 08/001, s. 339).

8 Rozsudok z 24. mája 2011, Komisia/Kronoply a Kronotex (C-83/09 P, EU:C:2011:341, bod 48).

40. Rozsudok Cofaz a i./Komisia⁹ umožnil po prvýkrát vysvetliť, čo takáto požiadavka znamená, pokiaľ ide o žaloby v oblasti štátnej pomoci, podané zo strany konkurentov. V tomto rozsudku Súdny dvor rozhodol, že účasť žalobcu na správnom konaní pred Komisiou je okolnosťou, ktorú treba vziať do úvahy v rámci preskúmania jeho osobnej dotknutosti, „*pokiaľ však pritom opatrením pomoci, ktoré je predmetom napadnutého rozhodnutia, došlo k podstatnému zásahu do [jeho] postavenia na trhu*“¹⁰.

41. Inak povedané, osobná dotknutosť konkurenta, ktorý podáva žalobu s cieľom spochybniť dôvodnosť rozhodnutia Komisie v oblasti štátnej pomoci, je podmienená preukázaním podstatného zásahu do jeho postavenia na trhu. Súdny dvor následne potvrdil, že táto podmienka je nevyhnutnou podmienkou umožňujúcou preukázať osobnú dotknutosť, zatiaľ čo účasť žalobcu na správnom konaní nepredstavuje nevyhnutnú podmienku na preukázanie osobnej dotknutosti konkurenta,¹¹ ale „relevantnú okolnosť“¹² v tejto súvislosti.

42. Aj Všeobecný súd, aj Súdny dvor v rámci preskúmania prípustnosti žaloby systematicky preverujú podstatný zásah do postavenia toho konkurenta na trhu, ktorý podal žalobu s cieľom spochybniť dôvodnosť rozhodnutia Komisie v oblasti štátnej pomoci.

43. Hoci je už judikatúra v tejto otázke ustálená, chýba jej jasnosť, pokiaľ ide o výklad podmienky týkajúcej sa *podstatného* zásahu do konkurenčného postavenia žalobcu, konkrétne čo sa týka spôsobov dokazovania a dôkazného štandardu vyžadovaných na jeho preukázanie.

44. Zatiaľ čo totiž Súdny dvor a Všeobecný súd pôvodne pripúšťali skôr pružné posudzovanie tejto podmienky, treba konštatovať, že tento trend judikatúry v súčasnosti existuje zároveň s novým trendom judikatúry Všeobecného súdu, ktorý je reštriktívnejší a v dôsledku ktorého sa väčšina žalôb podaných konkurentmi príjemcu opatrenia vyhlasuje za neprípustné z dôvodu neexistencie *podstatného* zásahu do ich konkurenčného postavenia.

1. Pôvodne pružné posudzovanie podmienky týkajúcej sa podstatného zásahu do postavenia žalobcu na trhu

45. Po prvé Súdny dvor už v rozsudku Cofaz a i./Komisia¹³ spresnil, že preukázanie podstatného zásahu do postavenia žalobcu na trhu neznamená, že by mal Súdny dvor s konečnou platnosťou rozhodnúť o konkurenčných vzťahoch medzi žalobcom a podnikmi, ktoré sú príjemcami pomoci, ale vyžaduje si len to, aby žalobca „presvedčivým spôsobom [uviedol] dôvody, pre ktoré je rozhodnutie Komisie spôsobilé poškodiť jeho legitímne záujmy tým, že ním dochádza k podstatnému zásahu do jeho postavenia na predmetnom trhu“¹⁴.

9 Rozsudok z 28. januára 1986 (169/84, EU:C:1986:42).

10 Rozsudok z 28. januára 1986, Cofaz a i./Komisia (169/84, EU:C:1986:42, bod 25). Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

11 Rozsudok z 22. novembra 2007, Sniace/Komisio (C-260/05 P, EU:C:2007:700, bod 57).

12 Tamže, bod 56.

13 Pozri rozsudok z 28. januára 1986 (169/84, EU:C:1986:42, bod 28).

14 Pozri tiež rozsudky z 22. novembra 2007, Španielsko/Lenzing (C-525/04 P, EU:C:2007:698, bod 41), ako aj z 22. novembra 2007, Sniace/Komisio (C-260/05 P, EU:C:2007:700, bod 60).

46. Na tomto základe súdna prax nasledujúca po vydaní rozsudku Cofaz a i./Komisia¹⁵ ľahko pripúšťala, aby podmienka týkajúca sa podstatného zásahu do postavenia žalobcu na trhu mohla byť splnená. Súdny dvor a Súd prvého stupňa tak často uznávali existenciu tohto podstatného zásahu, pokiaľ bol žalobca priamym konkurentom podniku, ktorý bol príjemcom pomoci, na trhu, kde sa nachádzalo málo subjektov,¹⁶ pričom treba spresniť, že ak sa takýto zásah preukáže, to, že by obdobný zásah mohol namietat neurčitý počet konkurentov, nemôže byť prekážkou uznania osobnej dotknutosti žalobcu.¹⁷

47. Podstatný zásah do konkurenčného postavenia žalobcu teda nevyplýva z podrobnej analýzy jednotlivých konkurenčných vzťahov na predmetnom trhu umožňujúcej presne stanoviť rozsah zásahu do jeho konkurenčného postavenia, ale v zásade od konštatovania *prima facie*, že prijatie opatrenia, na ktoré sa vzťahuje rozhodnutie Komisie, vedie k podstatnému zásahu do tohto postavenia.

48. Súdny dvor tak rozhodol, že podmienka týkajúca sa podstatného zásahu do konkurenčného postavenia žalobcu na trhu môže byť splnená, pokiaľ žalobca uvedie skutočnosti umožňujúce preukázať, že predmetné opatrenie *môže* podstatne zasiahnuť do jeho postavenia na trhu.¹⁸

49. Po druhej skutočnosti pripúšťanej judikatúrou na preukázanie takéhoto podstatného zásahu svedčia tiež o pôvodne pružnom posudzovaní tejto podmienky.

50. Z judikatúry tak vyplýva, že takýto podstatný zásah nemusí nevyhnutne vyplývať zo skutočností, akými sú podstatné zníženie obratu, nezanedbateľné finančné straty či značné zníženie podielu na trhu po prijatí predmetného opatrenia. Podstatný zásah do postavenia žalobcu na trhu možno preukázať aj tým, že sa poskytne dôkaz okrem iného o ušlom zisku spôsobenom predmetným opatrením alebo o menej priaznivom vývoji, než aký by bol zaznamenaný v prípade neexistencie takej pomoci. Okrem toho intenzita zásahu do postavenia žalobcu na trhu môže byť rozdielna v závislosti od veľkého množstva faktorov, akými sú najmä štruktúra dotknutého trhu alebo povaha predmetného opatrenia. Preukázanie podstatného zásahu do postavenia konkurenta na trhu nemôže byť teda obmedzené len na preukázanie obmedzeného počtu skutočností svedčiacich o znížení obchodnej alebo finančnej výkonnosti žalobcu.¹⁹

51. Napriek týmto zásadám, ktoré sa konzistentne uvádzajú v judikatúre, sa v súčasnosti veľká väčšina žalôb, ktoré sú na Všeobecný súd podané zo strany konkurentov príjemcu pomoci a cieľom ktorých je spochybniť dôvodnosť rozhodnutia Komisie, vyhlasuje za neprípustné z dôvodu, že sa žalobcom nepodarilo preukázať, že došlo k podstatnému zásahu do ich postavenia na trhu.²⁰ Predovšetkým v judikatúre Všeobecného súdu sa tak v poslednom čase začalo uplatňovať prísnejšie posudzovanie podmienky týkajúcej sa podstatného zásahu do postavenia žalobcu.

15 Rozsudok z 28. januára 1986 (169/84, EU:C:1986:42).

16 Pozri najmä rozsudky z 27. apríla 1995, ASPEC a i./Komisia (T-435/93, EU:T:1995:79, body 65 a nasl.); z 27. apríla 1995, AAC a i./Komisia (T-442/93, EU:T:1995:80, bod 50 a nasl.); z 22. októbra 1996, Skibsværftsforeningen a i./Komisia (T-266/94, EU:T:1996:153, bod 46), ako aj z 5. novembra 1997, Ducros/Komisía (T-149/95, EU:T:1997:165, bod 42). Táto judikatúra bola neskôr potvrdená rozsudkom z 22. novembra 2007, Španielsko/Lenzing (C-525/04 P, EU:C:2007:698, bod 37).

17 Rozsudok z 22. decembra 2008, British Aggregates/Komisía (C-487/06 P, EU:C:2008:757, bod 56).

18 Tamže, bod 38.

19 Rozsudky z 22. novembra 2007, Španielsko/Lenzing (C-525/04 P, EU:C:2007:698, body 34 a 35); z 22. decembra 2008, British Aggregates/Komisía (C-487/06 P, EU:C:2008:757, bod 53); z 12. júna 2014, Sarc/Komisía (T-488/11, neuvěřený, EU:T:2014:497, bod 36), a z 5. novembra 2014, Vtesse Networks/Komisía (T-362/10, EU:T:2014:928, bod 40).

20 Pokiaľ ide o veci s najsymbolickejšim významom, pozri najmä uznesenie z 27. mája 2004, Deutsche Post a DHL/Komisía (T-358/02, EU:T:2004:159); rozsudky z 10. februára 2009, Deutsche Post a DHL International/Komisía (T-388/03, EU:T:2009:30); z 22. júna 2016, Whirlpool Europe/Komisía (T-118/13, EU:T:2016:365), a z 11. júla 2019, Air France/Komisía (T-894/16, EU:T:2019:508). Táto judikatúra viedla určitých autorov k tomu, že dôkaz o podstatnom zásahu do konkurenčného postavenia žalobcu označili za „probatio diabolica“ a zamýšľali sa nad jeho súladom s článkom 47 Charty. Pozri de MONCUIT, A., SIGNES DE MESA, J. I.: *Droit procédural des aides d'État*. Bruxelles: Bruylant, 2019, 1. vyd., s. 162, a THOMAS, S.: *Le rôle des concurrents dans les procédures judiciaires concernant des régimes d'aides d'État ou des aides individuelles*. Montessori: le début d'une révolution? In: *Revue des affaires européennes*. 2019, č. 2, s. 264.

2. Vývoj reštriktívneho posudzovania podmienky týkajúcej sa podstatného zásahu do postavenia konkurenta na trhu

52. Podľa tohto trendu judikatúry podstatný zásah do postavenia konkurenta príjemcu predmetného opatrenia na trhu môže byť konštatovaný len vtedy, ak sa tomuto konkurentovi podarí preukázať „osobitosť“ jeho konkurenčného postavenia, to znamená, že je týmto opatrením zasiahnutý viac než ostatní konkurenti príjemcu.²¹ Inak povedané, podstatný zásah do konkurenčného postavenia žalobcu sa neposudzuje len s ohľadom na dopad, ktorý môže mať preskúmané opatrenie na postavenie samotného žalobcu na danom trhu, ale v porovnaní so zásahom do konkurenčného postavenia ďalších konkurentov príjemcu.

53. Za týchto okolností skutočnosť, že by predmetným opatrením potenciálne mohlo byť do konkurenčného postavenia iného konkurenta zasiahnuté rovnako ako do postavenia žalobcu, postačuje na vylúčenie toho, že by žalobca mohol byť osobne dotknutý rozhodnutím Komisie týkajúcim sa tohto opatrenia.

54. Z uvedeného vyplýva, že Všeobecný súd v súčasnosti stanovuje mimoriadne vysoký dôkazný štandard, pokiaľ ide o dôkazy, ktoré sa môžu predložiť na preukázanie existencie podstatného zásahu do konkurenčného postavenia na trhu. Všeobecný súd tak rozhodol, že podmienka týkajúca sa podstatného zásahu žalobcu nie je splnená v prípade, že nemohlo byť preukázané, že by žalobca bol *schopnejší*, ako priemer ostatných konkurentov, na to, aby zachytil dopyt uvoľnený po zániku podniku, ktorý bol príjemcom pomoci, z trhu, takže žalobca nepreukázal, že by *v porovnaní s ostatnými konkurentmi* utrpel dostatočne veľkú stratu na zarábku.²²

55. Rovnako Všeobecný súd rozhodol, že hoci aj predmetné opatrenie má takú povahu, že môže viesť k obmedzeniu činnosti žalobcu na trhu, neumožňuje to považovať zásah do postavenia žalobcu na trhu za „podstatný“, keďže nie je preukázané, že *sa jeho situácia odlišuje od situácie ostatných konkurentov*.²³

56. Okrem toho sa prirodzene javí, že pre žalobcu je ťažšie preukázať, že zásah do jeho konkurenčného postavenia bol väčší než zásah do postavenia ostatných konkurentov, keďže, pokiaľ sa takéto kritérium uplatňuje, má k dispozícii málo informácií týkajúcich sa presného postavenia jeho konkurentov na predmetnom trhu.

57. Takáto línia judikatúry sa mi preto zdá byť príliš reštriktívna a v rozpore s judikatúrou Súdneho dvora.²⁴ Platí to tým viac, že podľa môjho názoru to, že sa žalobcovi ukladá povinnosť na základe porovnania jeho situácie so situáciou ostatných konkurentov na trhu preukázať, že do jeho postavenia je opatrením zasiahnuté najviac, prispieva k transformácii daného kritéria. Podľa tohto dôvodu, dovedeného do krajnosti, nemôže byť podmienka týkajúca sa podstatného zásahu do ich postavenia na trhu splnená v prípade, že sú opatrením pomoci zasiahnuté dva subjekty, a to aj napriek tomu, že predmetné opatrenie mohlo podstatne zasiahnuť každý subjekt samostatne.

21 Rozsudok z 10. februára 2009, Deutsche Post a DHL International/Komisía (T-388/03, EU:T:2009:30, bod 38).

22 Rozsudok z 22. júna 2016, Whirlpool Europe/Komisía (T-118/13, EU:T:2016:365, bod 52).

23 Rozsudok z 11. júla 2019, Air France/Komisía (T-894/16, EU:T:2019:508, body 61 a 68).

24 Pozri bod 46 vyššie a rozsudok z 22. decembra 2008, British Aggregates/Komisía (C-487/06 P, EU:C:2008:757, bod 56). K tomuto pozri tiež CREVE, B. A.: Locus Standi Requirements for Annulment Actions by Competitors: The Resurfacing „Unique Position Test“ Ought to Be Discarded. In: *European State Aid Law Quarterly*. 2014, č. 2, zväzok 13, s. 233.

58. Podľa môjho názoru neexistencia podstatného zásahu do postavenia ostatných konkurentov na trhu nemôže byť kritériom umožňujúcim preukázať, že je žalobca podstatne zasiahnutý.²⁵ Nejde o to, aby sa porovnávala situácia všetkých konkurentov nachádzajúcich sa na predmetnom trhu. Podstatný zásah do konkurenčného postavenia žalobcu je okolnosťou vlastnou žalobcovi, ktorá sa musí posudzovať jedine vo vzťahu k jeho postaveniu na trhu pred prijatím opatrenia, ktoré je predmetom sporného rozhodnutia, resp. v prípade, že by k prijatiu takéhoto opatrenia vôbec nedošlo.

3. Dôkaz o podstatnom zásahu do postavenia konkurenta na trhu

59. Prakticky zastávam taký názor, že na to, aby bola táto podmienka splnená, prináleží žalobcovi v prvom rade preukázať, že došlo k podstatnému zásahu do jeho postavenia na trhu, nech už ide o zníženie jeho výkonnosti či ušlý zisk, na základe rozličných dôkazov, ktoré tak závisia od konkrétnych prípadov.²⁶

60. Preukázanie podstatného zásahu ďalej predpokladá, aby žalobca presne označil trh, na ktorom sa jednak nachádza v konkurenčnom vzťahu s príjemcom opatrenia, a po druhé, na ktorom podľa jeho názoru došlo k zásahu do jeho konkurenčného postavenia. V tejto súvislosti sú skutočnosti týkajúce sa štruktúry trhu zaiste relevantné na účely preukázania významu zásahu do situácie žalobcu, pretože tento význam sa môže líšiť okrem iného v závislosti od veľkosti tohto trhu.²⁷

61. Zdôrazňujem, že neexistencia presných informácií, pokiaľ ide o štruktúru trhu, počet konkurentov nachádzajúcich sa na trhu a ich príslušné trhové podiely, na druhej strane nemôže automaticky znamenať, že žalobca nepreukázal, že predmetné opatrenie podstatne zasiahlo do jeho postavenia na tomto trhu. Takýto zásah totiž môže vyplývať aj z iných skutočností, než je len samotný vývoj trhových podielov jednotlivých konkurentov.²⁸

62. Žalobca musí napokon preukázať, že opatrenie, na ktoré sa vzťahuje sporné rozhodnutie Komisie, je jednou z príčin zásahu do jeho konkurenčného postavenia. V tejto súvislosti zdôrazňujem, že príčinná súvislosť, ktorú je potrebné stanoviť na účely preukázania toho, že predmetné opatrenie podstatne zasahuje do postavenia žalobcu na trhu, nemôže viesť k tomu, aby sa vyžadovalo, aby bol zásah do jeho konkurenčného postavenia vyvolaný výlučne daným opatrením.²⁹

63. Zastávam totiž taký názor, že pokiaľ ide jedine o stanovenie prípustnosti žaloby, a nie napríklad o posúdenie toho, či žalobca môže dosiahnuť náhradu škody prípadne vzniknutej v dôsledku prijatia predmetného opatrenia, požiadavka príčinnej súvislosti medzi opatrením pomoci a zásahom do konkurenčného postavenia žalobcu sa musí posudzovať pružne. Inak povedané, podľa môjho názoru stačí, aby bolo toto opatrenie *jednou* príčinou zásahu do konkurenčného postavenia žalobcu. Skutočnosť, že k podstatnému zásahu do konkurenčného postavenia žalobcu na relevantnom trhu mohli prispieť iné okolnosti, nemôže sama osebe vylučovať to, aby mohla byť splnená podmienka týkajúca sa osobnej dotknutosti.

64. Práve s ohľadom na tieto úvahy preskúmam štvrtú až šiestu časť prvého odvolacieho dôvodu.

25 Takáto neexistencia zasiahnutia ostatných konkurentov môže byť len znamením toho, že žalobca je predmetným opatrením skutočne podstatne zasiahnutý.

26 Pozri bod 50 vyššie.

27 Rozsudok z 5. novembra 2014, Vtesse Networks/Komisia (T-362/10, EU:T:2014:928, bod 41).

28 Pozri najmä rozsudok z 12. decembra 2006, Asociación de Estaciones de Servicio de Madrid a Federación Catalana de Estaciones de Servicio/Komisia (T-146/03, neuverejnený, EU:T:2006:386, bod 50), v ktorom Súd prvého stupňa rozhodol, že podstatný zásah do postavenia žalobcu na trhu môže byť preukázaný prechodom určitých jeho klientov k príjemcovi pomoci, pričom sa tento prechod konkrétne nepremietol do trhových podielov.

29 Tak ako sa uviedlo v rozsudku z 11. júla 2019, Air France/Komisia (T-894/16, EU:T:2019:508, bod 65).

B. O štvrtej časti prvého odvolacieho dôvodu

65. Vo štvrtej časti prvého odvolacieho dôvodu odvolateľka tvrdí, že Všeobecný súd sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď rozhodol, že keďže žalobkyňa nespresnila, akou sumou prispela na financovanie letiska Frankfurt-Hahn a na dotovanie spoločnosti Ryanair ako akcionár a klient spoločnosti Fraport, nemožno stanoviť, v akom rozsahu došlo v dôsledku toho k zásahu do jej konkurenčného postavenia.

66. Podľa odvolateľky už len samotná skutočnosť, že spolufinancovala časť opatrení, ktorými sa zaoberala Komisia, postačuje na to, aby bola individualizovaná obdobným spôsobom ako osoba, ktorej je pomoc určená, takže Všeobecný súd nemohol vyžadovať, aby odvolateľka nad rámec toho preukázala, že na základe jej účasti na opatreniach došlo k podstatnému zásahu do jej postavenia na trhu.

67. Odvolateľka sa tak neodvoláva na svoje postavenie konkurenta podniku, ktorý bol príjemcom pomoci, ale na postavenie subjektu, ktorý prispel na financovanie určitých opatrení, ktorých sa týkalo rozhodnutie Komisie. Za týchto okolností správne uvádza, že Všeobecný súd toto tvrdenie nemohol preskúmať len z hľadiska podstatného zásahu do jej konkurenčného postavenia na trhu.

68. Hoci je totiž toto kritérium relevantné, pokiaľ ide o posúdenie osobnej dotknutosti konkurentov príjemcu opatrenia, nemožno vyžadovať, aby uvedené kritérium spĺňali subjekty, ktoré prispeli na financovanie tohto opatrenia, na to, aby bola splnená podmienka týkajúca sa osobnej dotknutosti v zmysle článku 263 štvrtého odseku ZFEÚ.³⁰

69. Poukazujem však na to, že keď Všeobecný súd odmietol argumentáciu žalobkyne, v podstate sa oprel o skutočnosť, že žalobkyňa nespresnila, akou sumou prispela na toto financovanie ako akcionár spoločnosti Fraport.

70. Toto spresnenie bolo pritom nevyhnutne potrebné na preukázanie osobnej dotknutosti žalobkyne.

71. Žalobkyňa totiž prispela na financovanie opatrení iba veľmi nepriamo, jednak z dôvodu letiskových poplatkov, ktoré uhrádza spoločnosti Fraport v rámci svojej činnosti. Po druhé sa odvoláva na svoje postavenie menšinového akcionára spoločnosti Fraport, ktorá je samotná akcionárom spoločnosti prevádzkujúcej letisko Frankfurt-Hahn a ktorá údajne umožnila realizáciu opatrení, ktorými sa zaoberala Komisia.

72. Za týchto okolností, ibaže by sa usudzovalo, že potenciálne nekonečné množstvo subjektov – t. j. všetky spoločnosti, ktoré pôsobia na letisku Frankfurt nad Mohanom a uhrádzajú poplatky spoločnosti Fraport, ako aj všetci akcionári spoločnosti Fraport, dokonca aj akcionári týchto akcionárov – by mohli tvrdiť, že prispeli na financovanie opatrenia, ktorého sa týka rozhodnutie Komisie, a že sú tak týmto rozhodnutím automaticky osobne dotknuté, by bolo potrebné, aby žalobkyňa preukázala rozsah svojej účasti na stanovenie toho, že bola predmetnými opatreniami skutočne osobne dotknutá.

73. Všeobecnému súdu teda nemožno vytýkať, že uskutočnil takéto preverenie a že na základe toho dospel k záveru o neexistencii osobnej dotknutosti, takže štvrtá časť prvého odvolacieho dôvodu by sa mala zamietnuť.

³⁰ Pozri analogicky, čo sa týka judikatúry uznávajúcej osobnú dotknutosť verejných subjektov, ktoré prispeli na financovanie pomoci, rozsudky z 30. apríla 1998, Vlaamse Gewest/Komisia (T-214/95, EU:T:1998:77, bod 28); zo 6. marca 2002, Diputación Foral de Álava a i./Komisia (T-127/99, T-129/99 a T-148/99, EU:T:2002:59, bod 50); z 23. októbra 2002, Diputación Foral de Guipúzcoa a i./Komisia (T-269/99, T-271/99 a T-272/99, EU:T:2002:258, bod 41), ako aj z 23. októbra 2002, Diputación Foral de Álava a i./Komisia (T-346/99 až T-348/99, EU:T:2002:259, bod 37).

C. O piatej časti prvého odvolacieho dôvodu

74. V piatej časti prvého odvolacieho dôvodu odvolateľka tvrdí, že sa Všeobecný súd dopustil nesprávneho právneho posúdenia tým, že jej nepriznal zmiernenie dôkazného bremena, pokiaľ ide o preukázanie podstatného zásahu do jej postavenia na trhu. Na podporu tohto tvrdenia uvádza tri argumenty.

75. Po prvé tvrdí, že splnenie podmienky týkajúcej sa podstatného zásahu do jej postavenia na trhu možno vyžadovať len vtedy, ak sa opatrenia, ktorých sa rozhodnutie Komisie týka, skutočne považujú za pomoc v zmysle článku 107 ZFEÚ.

76. Ako zdôrazňuje Komisia, takéto tvrdenie nemá žiaden základ a musí sa odmietnuť. Jednak nič neodôvodňuje to, aby pravidlá prípustnosti záviseli od toho, či je rozhodnutie Komisie pozitívne, alebo negatívne. Po druhé, ako uvádza samotná odvolateľka, judikatúra Súdneho dvora používa podmienku týkajúcu sa podstatného zásahu do konkurenčného postavenia žalobcu bez ohľadu na to, či je opatrenie, ktorého sa sporné rozhodnutie týka, kvalifikované ako pomoc, alebo nie.³¹

77. Po druhé odvolateľka tvrdí, že Komisia viedla neúplné preskúmanie predmetných opatrení, presne ich nevyčíslila a uskutočnila nesprávny výklad vnútroštátneho práva. Vyplýva z toho asymetria informácií na jej ujmu, ktorá odôvodňuje zmiernenie dôkazného bremena.

78. Ani v tejto záležitosti takéto tvrdenie nemôže uspieť. Nie je úplne jasné, ako by neúplné preskúmanie a nesprávny výklad vnútroštátneho práva mali viesť k asymetrii informácií na ujmu odvolateľky.

79. V každom prípade treba so zreteľom na zásady vyjadrené v bodoch 57 až 62 vyššie a tak, ako to tvrdí Komisia, uviesť, že všetky informácie potrebné na preukázanie podstatného zásahu do konkurenčného postavenia žalobkyne na trhu sa nachádzajú jedine v jej sfére moci. Žalobkyňa je tak v najlepšom postavení na posúdenie tohto zásahu. Vzhľadom na to, že má žalobkyňa povinnosť preukázať len vývoj svojej vlastnej situácie na trhu po prijatí opatrenia a stanoviť súvislosť, dokonca pravdepodobnú a nevýlučnú, medzi zásahom do jej konkurenčného postavenia a prijatím opatrenia, žiadna asymetria informácií by nemohla odôvodniť zmiernenie dôkazného bremena.

80. Po tretie odvolateľka tvrdí, že v rozsahu, v ktorom mohla využiť zmiernenie dôkazného bremena, skutočne predložila dôkaz o tom, že bola podstatne zasiahnutá, keď uviedla výhody, ktoré boli poskytnuté spoločnosti Ryanair a z ktorých „nevyhnutne“ vyplýva podstatný zásah.

81. Keďže však nič neodôvodňuje to, aby sa odvolateľke priznalo zmiernenie dôkazného bremena, toto tvrdenie nemôže uspieť. Odvolateľka sa totiž nemôže uspokojiť len s tvrdením, že z predmetných opatrení „nevyhnutne“ vyplýva podstatný zásah do jej konkurenčného postavenia, bez toho, aby svoju argumentáciu podložila.

82. Piata časť prvého odvolacieho dôvodu by sa preto mala zamietnuť.

³¹ Pozri, pokiaľ ide o uplatňovanie podmienky týkajúcej sa podstatného zásahu do konkurenčného postavenia žalobcu v prípade existencie opatrenia kvalifikovaného ako pomoc, rozsudky zo 17. septembra 2015, Mory a i./Komisia (C-33/14 P, EU:C:2015:609), a pokiaľ ide o takéto uplatňovanie v prípade existencie opatrenia, ktoré nepredstavuje pomoc, z 22. novembra 2007, Sniace/Komisia (C-260/05 P, EU:C:2007:700).

D. O šiestej časti prvého odvolacieho dôvodu

83. V šiestej časti prvého odvolacieho dôvodu odvolateľka tvrdí, že sa Všeobecný súd dopustil nesprávnych právnych posúdení pri posudzovaní podstatného zásahu do jej konkurenčného postavenia, konkrétne keď usúdil, že jej prináležalo vymedziť relevantný trh, na ktorom došlo k zásahu do jej postavenia, a preukázať príčinnú súvislosť medzi predmetným opatrením a týmto zásahom. Na podporu tejto časti odvolacieho dôvodu odvolateľka uvádza rozličné tvrdenia.

84. V prvom rade podotýkam, že viaceré z jej tvrdení by sa mali zamietnuť ako irelevantné.

85. Odvolateľka jednak vytyka Všeobecnému súdu to, že usúdil, že jej prináležalo vymedziť trh, ktorý je z materiálneho a zemepisného hľadiska relevantný vzhľadom na zásady týkajúce sa práva koncentrácií, a že tak odmietol vziať do úvahy trh, ktorý ona považovala za relevantný, t. j. trh leteckej dopravy Únie. Všeobecný súd tiež nesprávne odmietol vziať do úvahy určité skutočnosti týkajúce sa rastu spoločnosti Ryanair na európskom trhu leteckej dopravy, naznačujúce okrem iného vývoj trhových podielov na tomto trhu.

86. Po druhé odvolateľka Všeobecnému súdu vytyka to, že rozhodol, že nepreukázala existenciu prekrývania sa medzi leteckými trasami, ktoré prevádzkuje ona, a tými, ktoré prevádzkuje Ryanair.

87. Je pravda, že Všeobecný súd v bodoch 150, 154 a 156 napadnutého rozsudku rozhodol, že žalobkyňa neuviedla žiadne skutočnosti, pokiaľ ide o trhy, na ktorých podľa jej mienky došlo k zásahu do jej konkurenčného postavenia, ani žiadnu informáciu týkajúcu sa ich štruktúry a konkurentov nachádzajúcich sa na týchto trhoch. Okrem toho sa zdá, že z týchto bodov vyplýva, že spresnenia týkajúce sa štruktúry trhu sú podľa názoru Všeobecného súdu okolnosťami nevyhnutnými na preukázanie podstatného zásahu do konkurenčného postavenia žalobkyne. Ako som uviedol v bode 60 vyššie, táto požiadavka ide nad rámec toho, čo sa vyžaduje od konkurentov na preukázanie podstatného zásahu do ich konkurenčného postavenia. Len samotná neexistencia spresnení, pokiaľ ide o štruktúru trhu, nemôže automaticky znamenať, že nebol predložený dôkaz o podstatnom zásahu.

88. Okrem toho Všeobecný súd v bode 153 napadnutého rozsudku skutočne rozhodol, že žalobkyňa nepredložila žiaden dôkaz o predmetných prekrývaniach sa.

89. Keď však Všeobecný súd usúdil, že žalobkyňa nepreukázala podstatný zásah do jej konkurenčného postavenia, neopieral sa len o tieto skutočnosti.

90. Všeobecný súd totiž preskúmal aj tvrdenia žalobkyne, ktorými sa táto snažila preukázať podstatný zásah do jej konkurenčného postavenia na rozličných trhoch zodpovedajúcich leteckým trasám zabezpečovaných tak žalobkyňou, ako aj spoločnosťou Ryanair, a rovnako aj na širšom trhu leteckej dopravy cestujúcich. Všeobecný súd tak doplnil svoje odôvodnenie, keď pripustil existenciu jednak trhov, v súvislosti s ktorými žalobkyňa uviedla, že na nich došlo k podstatnému zásahu do jej postavenia, a jednak prekrývania sa medzi leteckými trasami, na ktoré sa odvolávala, a na konci tohto preskúmania dospel k záveru, že podstatný zásah do konkurenčného postavenia žalobkyne nebol preukázaný.

91. Za týchto okolností Všeobecnému súdu nemožno vytykať, že sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď usúdil, že žalobkyňa neuviedla žiadne skutočnosti týkajúce sa štruktúry dotknutých trhov a konkurentov nachádzajúcich sa na týchto trhoch, ani nepreukázala existenciu prekrývania sa, na ktoré sa odvolávala.

92. V druhom rade odvolateľka tvrdí, že sa Všeobecný súd dopustil nesprávnych právnych posúdení pri preskúmaní podstatného zásahu do jej konkurenčného postavenia na trhu, konkrétne pri preskúmaní príčinnej súvislosti medzi predmetnými opatreniami a skutočnosťami, ktoré uvádzala na preukázanie zásahu do jej postavenia na trhu.

93. Tvrdí tak, že sa Všeobecný súd dopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď usúdil, že žalobkyni prináležalo preukázať, že jediným dôvodom na realizáciu jej plánu reštrukturalizácie Score boli opatrenia, z ktorých mala prospech Ryanair. Jej reštrukturalizácia bola totiž „protiopatrením“, ktoré už samo osebe ilustruje zásah do jej postavenia na trhu, takže nebolo potrebné poskytnúť dôkaz o príčinnej súvislosti.

94. Je pravda, že tak ako tvrdí odvolateľka, judikatúra pripúšťa, aby konkurent príjemcu pomoci prijal určité opatrenia, akým je napríklad plán reštrukturalizácie, s cieľom obmedziť účinky realizácie pomoci, ktorá je na prospech jej príjemcu, na svoje konkurenčné postavenie.³²

95. Túto judikatúru však treba chápať len tak, že umožňuje, aby sa v prípade neexistencie zhoršenia finančnej a ekonomickej situácie konkurenta uznal podstatný zásah do jeho konkurenčného postavenia na trhu, pokiaľ sa táto neexistencia zhoršenia dá vysvetliť uskutočnenými reštrukturalizáciami.

96. Okrem toho, hoci prijatie nápravných opatrení zo strany konkurenta môže byť znakom zásahu do jeho situácie na trhu, treba ešte preukázať jednak to, že to tak bolo, a jednak to, že ich prijatie bolo dôsledkom predovšetkým realizácie opatrení pomoci v prospech jedného z jej konkurentov.

97. Všeobecný súd tak bez toho, aby sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia, mohol tvrdiť, že žalobkyni prináležalo preukázať existenciu súvislosti medzi uvádzaným prijatím plánu reštrukturalizácie a predmetnými opatreniami.

98. Všeobecný súd pritom v bodoch 166, 167 a 168 napadnutého rozsudku poukázal na to, že žalobkyňa neposkytla žiadnu dokumentáciu týkajúcu sa plánu reštrukturalizácie Score, dokonca ani len aspoň zhrnutie jeho obsahu, a že teda v danom prípade nemá možnosť preveriť existenciu súvislosti medzi predmetnými opatreniami a týmto plánom reštrukturalizácie.

99. Na základe týchto dôvodov Všeobecný súd správne rozhodol, že žalobkyňa nepreukázala, že plán reštrukturalizácie sa stal nevyhnutným z dôvodu pomoci poskytnutej spoločnosti Ryanair a letisku Frankfurt-Hahn.

100. V treťom rade odvolateľka Všeobecnému súdu vytýka, že rozhodol, že nepreukázala príčinnú súvislosť medzi predmetnými opatreniami a presunutím činnosti spoločnosti Ryanair na letisko Frankfurt nad Mohanom. Všeobecný súd sa tak dopustil nesprávneho právneho posúdenia, keďže toto presunutie podľa jej mienky odhalilo zásah do jej konkurenčného postavenia.

101. V tejto súvislosti odvolateľka pripomína, že v priebehu konania na Všeobecnom súde uviedla, že správanie spoločnosti Ryanair patrí do rámca globálnejšej stratégie, ktorej cieľom je zriadiť si základňu na regionálnych letiskách s cieľom získať tam granty, a následne presunúť svoju činnosť na iné letiská. Tvrdí, že v rámci odvolania predkladá ďalšie dôkazy, ktoré túto stratégiu potvrdzujú a preukazujú príčinnú súvislosť medzi predmetnými opatreniami a presunutím činnosti spoločnosti Ryanair.

102. Odvolateľka sa však pritom obmedzuje len na opakovanie tvrdení už uvádzaných na Všeobecnom súde s cieľom dosiahnuť nové posúdenie skutkových okolností, čo nepatrí do právomoci Súdneho dvora.³³

32 Rozsudok z 22. novembra 2007, Španielsko/Lenzing (C-525/04 P, EU:C:2007:698, body 35 a 36).

33 Rozsudok zo 7. januára 2004, Aalborg Portland a i./Komisia (C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P a C-219/00 P, EU:C:2004:6, bod 51), ako aj uznesenie z 29. januára 2020, Silgan Closures a Silgan Holdings/Komisía (C-418/19 P, neuvverejnený, EU:C:2020:43, bod 71).

103. Okrem toho za predpokladu, že by mohla byť preukázaná príčinná súvislosť medzi presunutím činnosti spoločnosti Ryanair a predmetnými opatreniami, z ktorých mala táto spoločnosť prospech, žalobkyni stále prináležalo následne preukázať, že takýmto presunutím došlo k podstatnému zásahu do jej konkurenčného postavenia. Odvolateľka sa pritom uspokojila len s tým, že uviedla, že presunutie činnosti spoločnosti Ryanair „prirodzene“ zasiahlo do jej konkurenčného postavenia, pričom však na podporu svojho tvrdenia neuviedla viac skutočností, tak ako to správne uvádza Všeobecný súd v bode 154 napadnutého rozsudku.

104. Vo štvrtom rade odvolateľka tvrdí, že sa Všeobecný súd dopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď rozhodol, že zemepisná blízkosť letísk Frankfurt-Hahn a Frankfurt nad Mohanom svedčí iba o konkurenčnom vzťahu medzi týmito letiskami. Táto zemepisná blízkosť svedčí podľa jej mienky tiež o konkurencii medzi jednotlivými trasami prevádzkovanými z obidvoch letísk. Keďže táto konkurencia sa spája s významom pomoci, nevyhnutne z toho vyplýva podstatný zásah do jej konkurenčného postavenia.

105. V bodoch 159 a 161 napadnutého rozsudku pritom Všeobecný súd rozhodol, že za predpokladu, že by zemepisná blízkosť mohla svedčiť o konkurenčnom vzťahu medzi spoločnosťou Ryanair a žalobkyňou, len samotné postavenie konkurenta podniku, ktorý je príjemcom pomoci, v spojení s namietaným významom predmetnej pomoci, nepostačuje na preukázanie podstatného zásahu do jej konkurenčného postavenia.

106. Odvolateľka sa teda znova uspokojuje len s tým, že opakuje tvrdenia už uvádzané na Všeobecnom súde s cieľom dosiahnuť nové posúdenie skutkových okolností, a jej zámerom je v skutočnosti dosiahnuť opätovné preskúmanie týchto tvrdení, čo je mimo právomoci Súdneho dvora. Toto tvrdenie by sa tak malo odmietnuť ako neprípustné.

107. V piatom rade odvolateľka tiež tvrdí, že záver Všeobecného súdu týkajúci sa existencie príčinnej súvislosti medzi predmetnými opatreniami a ich účinkami, na ktoré sa ako žalobkyňa odvolávala, je nesprávny. Odvolateľka tvrdí, že táto podmienka splnená bola, pretože podstatný zásah do jej konkurenčného postavenia, o ktorom tvrdí, že ho preukázala, dostatočne priamo vyplýval z predmetných opatrení.

108. Odvolateľka sa však znova uspokojuje len s tým, že stručne vymenúva účinky opatrení na postavenie spoločnosti Ryanair a tvrdí, že z toho vyplýva podstatný zásah do jej postavenia na trhu. Obmedzuje sa tak iba na preformulovanie tvrdení, ktoré už boli uvádzané na Všeobecnom súde, s cieľom priviesť Súdny dvor k tomu, aby ich opätovne preskúmal, čo, opakujem, je mimo jeho právomoci.

109. V šiestom a v poslednom rade odvolateľka tvrdí, že Všeobecný súd porušil článok 47 Charty, keďže tak, ako údajne preukázala v priebehu celej svojej argumentácie, požiadavky stanovené v jeho rozsudku idú nad rámec judikatúry Súdneho dvora.

110. Poukazujem však na to, že odvolateľka svoju argumentáciu v tejto súvislosti nijako nepodkladá a nespresňuje, aké sú to tieto údajné požiadavky.

111. V každom prípade, keďže vzhľadom na už vyššie uvedené sa Všeobecný súd nedopustil žiadneho nesprávneho právneho posúdenia v rámci svojho posúdenia podstatného zásahu do postavenia žalobkyne na rozličných trhoch, ani tvrdenie žalobkyne založené na porušení článku 47 Charty vyplývajúcom z požiadaviek, ktoré idú nad rámec judikatúry, nemôže uspieť.

112. Šiesta časť prvého odvolacieho dôvodu by sa teda mala v celom rozsahu zamietnuť.

VI. Návrh

113. Vzhľadom na všetko, čo je uvedené vyššie, zastávam názor, že štvrtá až šiesta časť prvého odvolacieho dôvodu sa musia zamietnuť, pričom sa tým neprejudikuje rozhodnutie o dôvodnosti ostatných odvolacích dôvodov.